

Samen Opleiden:

Toekomstbestendig begeleiden in de Onderwijsregio

Aanleiding

De studentenpopulatie binnen de Onderwijsregio Zwolle e.o. verandert zichtbaar: zij wordt diverser in achtergrond, leerroute, werkervaring en beschikbaarheid. Vanuit ROZ stellen we ons ten doel om onze begeleidingsstructuur hierop zo goed mogelijk aan te passen opdat de studenten zo snel mogelijk hun diploma behalen binnen het onderwijsdomein. Weliswaar hebben we op dit gebied al eerder wat stappen gezet maar constateren dat ook de huidige structuren steeds meer onder druk staan door:

- ▶ Toenemende variatie in leerbehoeften
- ▶ Versnippering van expertise
- ▶ Beperkte financiële ruimte binnen Samen Opleiden.

Centrale opgave

De centrale opgave is daarom niet nóg meer maatwerk organiseren, maar slimmer differentiëren en samenwerken binnen gezamenlijke kaders, gebruikmakend van aanwezige expertise. In deze two-pager worden dilemma's benoemd en begeleidingsadviezen beschreven vanuit de ROZ-context (Regionale Opleidingsscholen Zwolle) ten aanzien van de toenemende heterogeniteit van de studentenpopulatie. Dit kan bijdragen aan inzichten en oplossingsrichtingen die voor het geheel van Opleiden en Begeleiden in de onderwijsregio interessant, betekenisvol en inspirerend zijn. Hoofdvraag hierbij is:

Hoe kan de Onderwijsregio Zwolle e.o. de veranderende studentenpopulatie systematisch in beeld brengen en – op basis daarvan – gezamenlijk een toekomstbestendige, financieel haalbare begeleidingsstructuur ontwikkelen die recht doet aan diversiteit én samenhang?

Uitwerking in subthema's

Ten aanzien van deze hoofdvraag onderscheiden we de volgende vier subthema's:

- ▶ Doelgroep
- ▶ Begeleiding
- ▶ Programma
- ▶ Kaders

Voor ieder subthema benoemen we het dilemma, komen we met een advies en formuleren we een verwachte opbrengst.

Doelgroep – van versnippering naar profieldenken

Dilemma: Diversiteit aan ervaring en leerbehoeften versus zoeken naar gemeenschappelijkheid. De regio kent een breed palet aan lerenden: voltijd, deeltijd, zijinstroom, PDG, tweede bevoegdheid, mbo'ers, AD'ers, instructeurs en langstudeerders. Peer reviews laten zien dat partners vaak impliciet handelen op basis van ervaring, maar expliciete, gedeelde doelgroepbeelden ontbreken.

Advies:

- ▶ Stap af van denken in opleidingslabels en ontwikkel 3–5 gedeelde studentenprofielen, gebaseerd op:
 - ▷ mate van werkervaring,
 - ▷ combinatiedruk (werk/gezin/studie),
 - ▷ leer- en ontwikkelbehoefte,
 - ▷ mate van zelfregie.
- ▶ Gebruik deze profielen regio-breed als gemeenschappelijke taal voor begeleiding, programmering en kwaliteitszorg.
- ▶ Investeer in datagedreven inzicht (instroomanalyses, uitval, studieduur), gekoppeld aan kwalitatieve signalen van begeleiders.

Opbrengst: Meer overzicht, minder ad-hoc maatwerk en betere onderbouwing van keuzes.

Programma – flexibele routes binnen vaste structuren

Dilemma: Samen leren versus individueel leren: Partnerschappen zoeken naar balans tussen gezamenlijke leeractiviteiten en individuele trajecten. Te veel flexibiliteit leidt tot onoverzichtelijkheid; te veel uniformiteit doet geen recht aan verschillen.

Advies:

- ▶ Werk met een modulair opleidingsontwerp:
 - ▷ vaste gezamenlijke kern (beroepsidentiteit, pedagogisch-didactische basis),
 - ▷ keuzemodules afgestemd op studentenprofielen,
 - ▷ ruimte voor individuele leerdoelen binnen heldere grenzen.
- ▶ Stimuleer heterogeen groepsleren waar het kan (intervisie, praktijkonderzoek) en gepersonaliseerd leren waar het moet (tempo, instroommomenten).
- ▶ Maak expliciete keuzes: niet alles hoeft voor iedereen.

Opbrengst: Meer samenhang, betere leerervaring en beheersbaarheid van het programma.

Begeleiding – van rolvast naar rolbewust

Dilemma: Welke begeleidingsvaardigheden vraagt de nieuwe studentenpopulatie? Heterogene instroom heeft directe impact op wpb'ers, schoolopleiders en instituutopleiders. Begeleiding verschuift van "meekijken en sturen" naar coachend, differentiëren en grensbewakend handelen.

Advies:

- ▶ Herdefinieer begeleidingsrollen niet inhoudelijk, maar functioneel:
 - ▷ Basisbegeleiding (voor iedereen),
 - ▷ Verdiepende begeleiding (bij specifieke profielen),
 - ▷ Specialistische ondersteuning (regionaal georganiseerd).
- ▶ Ontwikkel een regionaal professionaliseringsaanbod voor opleiders en managers, gericht op:
 - ▷ Begeleiden van werkende studenten,
 - ▷ Omgaan met tempo- en niveaoverschillen,
 - ▷ Versterken van zelfregie bij studenten.
- ▶ Organiseer expertise
- ▶ (bijv. zijinstroom, assessmentvaardigheden, loopbaanbegeleiding).

Opbrengst: minder druk op individuele begeleiders, hogere kwaliteit en betere benutting van expertise.

Kaders, kwaliteit en financiën – sturen op principes

Dilemma: Welke kaders zijn nodig om diversiteit duurzaam te organiseren? De behoefte aan maatwerk botst met financiële kaders en verantwoordingsdruk. Zonder duidelijke principes dreigt willekeur.

Advies:

- ▶ Formuleer regionale ontwerpbeginselen, zoals:
 - ▷ "Gelijke ondersteuning, niet gelijke aanpak",
 - ▷ "Regionaal waar het kan, lokaal waar het moet",
 - ▷ "Kwaliteit vóór flexibiliteit".
- ▶ Koppel kwaliteitsbewaking aan:
 - ▷ Leeruitkomsten i.p.v. procesuniformiteit,
 - ▷ Gezamenlijke evaluatie van studentenprofielen en begeleidingsarrangementen.
- ▶ Maak financiële keuzes expliciet: investeer primair in structuur en professionalisering, niet in incidenteel maatwerk.

Opbrengst: Transparantie, voorspelbaarheid en bestuurbaarheid.

Conclusie

De uitdaging rond heterogene studentenpopulatie vraagt geen fundamenteel nieuw stelsel, maar een strategische herordening van wat er al is. Door:

- ▷ Gezamenlijk zicht te krijgen op de populatie,
- ▷ Begeleiding rolbewust te organiseren,

- ▷ Programma's modulair te ontwerpen,
 - ▷ En te sturen op heldere kaders,
- kan de Onderwijsregio Zwolle e.o. toewerken naar een toekomstbestendige begeleidingsstructuur die recht doet aan diversiteit én samenwerking, binnen de beschikbare middelen van Samen Opleiden.